

บทที่ 2 ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN - China Free Trade Area)

2.1 กรอบความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนด้านการค้าสินค้า

ได้มีการแบ่งประเภทของสินค้าตามระยะเวลาการลดภาษี ออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

2.1.1 การลดภาษีสินค้าส่วนแรก (Early Harvest Programme)

อาเซียนและจีนตกลงให้มีการลดภาษีสินค้าส่วนแรก (Early Harvest Programme, EHP) ภายใต้พิกัดอัตราศุลกากร HS 01-08 ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรและสินค้าเฉพาะ (Specific Products) จำนวน 2 รายการ ได้แก่ ถ่านหินแอนทราไซต์ และถ่านหินเซมิโค้กก่อน โดยเริ่มต้นการลดภาษีในวันที่ 1 มกราคม 2004 และลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2006 ที่ผ่านมา

โดยสินค้าในพิกัดอัตราศุลกากรตอนที่ 01-08 ซึ่งประเทศสมาชิกทุกประเทศต้องลดอัตราภาษีสินค้าดังกล่าวทั้งหมด โดยสินค้าเกษตรในพิกัดอัตราศุลกากรตอนที่ 01-08 มีรายละเอียดดังนี้

HS 01	สัตว์มีชีวิต เช่น เต่าและตะพาบน้ำ สุนัข เป็นต้น
HS 02	เนื้อสัตว์และส่วนอื่นของสัตว์ที่บริโภคได้ เช่น เนื้อไก่/หมูแช่แข็ง เนื้อสัตว์อื่นๆ เป็นต้น
HS 03	ปลา สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย โมลลัสกั และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ เช่น กุ้งแช่แข็ง ปลาหมึก ปลาแช่แข็ง เป็นต้น
HS 04	ผลิตภัณฑ์นม ไข่สัตว์ปีก น้ำผึ้งธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่บริโภคได้ ซึ่งไม่ได้รับหรือรวมไวน์ที่อื่น เช่น โยเกิร์ต นมและครีมเข้มข้น เป็นต้น
HS 05	ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่ไม่ได้รับหรือรวมไวน์ที่อื่น เช่น ขนแข็งที่ใช้สำหรับยัดใส่หรือขนอ่อน รวมถึงผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ใช้ในทางเภสัชกรรม เป็นต้น
HS 06	ต้นไม้และพืชอื่นๆ ที่มีชีวิต หัว ราก และสิ่งที่คล้ายกัน ดอกไม้และใบไม้ที่ใช้ประดับ เช่น ดอกกล้วยไม้สดที่ใช้ประดับ เป็นต้น
HS 07	พืชผักรวมทั้งรากและหัวบางชนิดที่บริโภคได้ เช่น มันสำปะหลัง พืชผักแช่เย็น พืชตระกูลถั่ว เป็นต้น
HS 08	ผลไม้และลูกนัตที่บริโภคได้ เปลือกผลไม้จำพวกส้มหรือเปลือกแดง เช่น ลำไยแห้ง/สด สับปะรด มะละกอ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามสินค้าเกษตรที่มีโควตาภาษีตามข้อผูกพัน WTO เช่น หอมหัวใหญ่ กระเทียม มันฝรั่ง มะพร้าว และลำไยแห้ง จะมีการลดภาษีเป็นศูนย์เฉพาะภาษีในโควตาเท่านั้น ส่วนที่นำเข้ามาเกินโควตาจะเสียอัตราภาษีนอกโควตาตามปกติ

2.1.2 สินค้าปกติ (Normal Products)

รายการสินค้าปกติจะครอบคลุมสินค้าเกือบทุกรายการ นอกเหนือไปจากสินค้า EHP ที่ลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ในทุกรายการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2006 ที่ผ่านมา โดยประเทศไทยและประเทศจีนจะเริ่มลดภาษี หรือเริ่มเปิดเสรีสินค้าปกติในวันที่ 20 กรกฎาคม 2005 และจะลดภาษีลงเป็นลำดับจนเหลือร้อยละ 0 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2010

โดยประเทศจีนจะแบ่งสินค้าตามอัตราภาษีที่เก็บจริงจากประเทศสมาชิก WTO (MFN Applied Rate) ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2003 เป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีขั้นตอนการลด/เลิกภาษีต่างกัน สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงจะลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ช้ากว่าสินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำอยู่แล้ว ทั้งนี้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ (ในกลุ่มอาเซียนเดิม ซึ่งประเทศไทยอยู่ในกลุ่มดังกล่าว) สามารถมีรายการสินค้าที่ได้รับความยืดหยุ่นให้ลดภาษีได้ภายในวันที่ 1 มกราคม 2012 ไม่เกิน 150 รายการ

นอกจากต้องปฏิบัติตามข้อตกลงการลดภาษีดังกล่าวแล้ว ประเทศสมาชิกยังมีข้อผูกพันเพิ่มเติมที่ต้องปฏิบัติในการดำเนินการลด/เลิกภาษีสินค้าปกติ ดังนี้

1. ต้องลดภาษีสินค้าปกติ อย่างน้อยร้อยละ 40 ของสินค้าปกติทั้งหมด ให้มีอัตราภาษีที่ร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2005 ต่อมาประเทศจีนได้แจ้งว่า จะขอเวลาในการเริ่มต้นลดภาษีเป็นวันที่ 20 กรกฎาคม 2005
2. ต้องลดภาษีสินค้าปกติอย่างน้อยร้อยละ 60 ของสินค้าปกติทั้งหมด ให้มีอัตราภาษีร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2007
3. ให้มีสินค้าไม่เกิน 150 รายการ สามารถลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ได้ภายในปี 2012

ตารางที่ 2.1 ตัวอย่างประเภทสินค้าปกติและอัตราการผลิตภายในของประเทศไทย
ตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน

หมวดหมู่สินค้า	ตัวอย่างประเภทสินค้า	อัตราภาษีตามข้อตกลง (%)			
		ค.ศ.2005	ค.ศ.2007	ค.ศ.2010	ค.ศ.2012
หมวด I (MFN ≥ 20%)	- ดินสอ - ไฟแช็กแบบพกพา บรรจุแก๊ส ทั้งประเภทที่เติมซ้ำได้และเติมซ้ำ ไม่ได้	20	12	5	0
หมวด II (15% ≤ MFN < 20%)	- อุปกรณ์เข็มขัดนิรภัยในรถยนต์ - หลอดไฟ	15	8	5	0
หมวด III (10% ≤ MFN < 15%)	- สตาร์ชทำจากมันปะหลัง - สิ่งสกัดจากมอลต์และอาหาร ปรุงแต่งที่ปนนมสำหรับใช้เลี้ยง ทารก - ส่วนประกอบอื่นๆของนาฬิกา ชนิดคล็อกหรือชนิดวอตช์	10	8	5	0
หมวด IV (5% ≤ MFN < 10%)	- ทับทิม แชฟไฟร์และมรกต - เพอร์นิเจอร์ไม้, เหล็ก	5	5	0	0
หมวด V (MFN ≤ 5%)	- อุปกรณ์และเครื่องใช้ในทาง วิทยาศาสตร์การแพทย์ - ตัวหล่อแบบ (Mould) สำหรับ ยางหรือพลาสติก	คงอัตราภาษี		0	0

2.1.3 สินค้าอ่อนไหว (Sensitive Products)

สำหรับสินค้าที่ประเทศสมาชิกยังไม่พร้อมจะลดภาษี และต้องการเวลาในการปรับตัวมากกว่า จะกำหนดให้เป็นสินค้าอ่อนไหว โดยกำหนดเงื่อนไขเขตแดนสินค้าอ่อนไหว เพื่อจำกัดจำนวนสินค้า ดังกล่าว ดังนี้

1. ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม (ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มดังกล่าว) และจีน มีรายการสินค้าอ่อนไหวได้ไม่เกิน 400 รายการ (พิกัดฯ 6 หลัก) และ

2. มูลค่าการนำเข้าของรายการสินค้าอ่อนไหวทั้งหมด ไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าการนำเข้ารวมสินค้าอ่อนไหวจะเริ่มลดอัตราภาษีต่ำกว่าสินค้าปกติ โดยจะลดภาษีมาอยู่ที่ระดับไม่เกินร้อยละ 20 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2012 และจะลดเป็นร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2018

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Products)

ประเภทสินค้า	พิกัด	อัตรากำหนดนำเข้า ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2005 (%)
Polyethylene Terephthalate	3907601X	9.7
น้ำมะพร้าว	20098011	10
สับปรดแปรรูป	2008020XX	15

ที่มา : จากการเทียบรายการสินค้าอ่อนไหวของประเทศจีน, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

2.1.4 สินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive Products)

ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม (ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มดังกล่าว) และจีน ต้องจำกัดรายการสินค้าอ่อนไหวสูงไม่เกิน 100 รายการ หรือร้อยละ 40 ของจำนวนรายการสินค้าอ่อนไหว แล้วแต่ว่าเงื่อนไขใดส่งผลให้มีรายการสินค้าอ่อนไหวสูงน้อยกว่า

สำหรับการลดภาษีของสินค้าอ่อนไหวสูง กำหนดให้ลดภาษีมาอยู่ที่อัตราไม่เกินร้อยละ 50 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2015

ตารางที่ 2.3 ตัวอย่างสินค้าอ่อนไหวสูงของจีน (Highly Products)

ประเภทสินค้า	พิกัด	อัตรากำหนดนำเข้า ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2005 (%)
Polyethylene	3901XXXX	10.3
ยางพารา	4001XXXX	20

ที่มา จากการศึกษาเปรียบเทียบรายการสินค้าอ่อนไหวสูงของประเทศจีน, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ข้อสังเกตรายการสินค้าในรายการสินค้าอ่อนไหวและรายการสินค้าอ่อนไหวสูงของจีน

จากการพิจารณาสัดส่วนของสินค้าแต่ละกลุ่มในรายการสินค้าอ่อนไหวและสินค้าอ่อนไหวสูง จะช่วยให้เราทราบถึงโอกาสของสินค้าในแต่ละประเภทสินค้าที่มีการส่งไปขายยังประเทศจีน เมื่อทำการวิเคราะห์สินค้าที่ประเทศจีนให้การปกป้องแล้วนั้น จะเห็นว่าส่วนใหญ่เกินกว่าร้อยละ 50 ประเทศจีนให้การปกป้องอุตสาหกรรมกระดาษ ไม้ (ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมกระดาษ) และยานยนต์ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะเนื่องมาจากจีนนำเข้ากระดาษและไม้จากญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และรัสเซียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาเซียนเองก็มีความสามารถในการแข่งขันของสินค้ากระดาษสูงเช่นกัน แต่จีนยังคงต้องการปกป้องการนำเข้าให้มาจากญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และรัสเซีย เพื่อความสัมพันธ์ทางการค้าต่อไป

2.2 กรอบความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน ด้านการค้าบริการ

อาเซียนและจีนได้ตกลงจะเปิดเสรีด้านการค้าบริการให้ก้าวหน้ามากขึ้น (Progressively Liberalization) ซึ่งสถานการณ์ล่าสุดที่จะมีผลบังคับใช้ในเดือนกรกฎาคม 2007 นั้น เป็นการดำเนินการตามข้อเสนอผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 1 ภายใต้กรอบการเจรจาการค้าบริการอาเซียน - จีน โดยมีเนื้อหาภาคบริการที่ประเทศจีนจะเปิดเสรี โดยสรุปดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 สรุปข้อเสนอผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 1 ของจีน ภายใต้กรอบการเจรจาการค้าบริการ อาเซียน - จีน

รายการบริการที่นำเสนอ (GATS+)	เงื่อนไขการเปิดตลาด
<p>1. บริการด้านธุรกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการคอมพิวเตอร์และที่เกี่ยวข้อง - บริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ - บริการด้านธุรกิจอื่น (บริการวิจัยการตลาด บริการปรึกษาด้านการจัดการ บริการจัดหาบุคลากร บริการทำความสะอาดอาคาร บริการที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายภาพ การรับจ้างพิมพ์บรรจุภัณฑ์ บริการล่ามและการแปล <p>2. บริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3. บริการสิ่งแวดล้อม ยกเว้นการติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการตรวจสอบแหล่งมลภาวะ</p> <p>4. บริการด้านนันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการด้านกีฬา (ไม่รวมกอล์ฟ) <p>5. บริการขนส่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการขนส่งทางอากาศ ช่อมบำรุงเครื่องบิน ระบบการจองตั๋วเครื่องบินทางคอมพิวเตอร์ - บริการขนส่งทางบก (รถยนต์และรถไฟ ขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร ช่อมบำรุง) <p>6. บริการสำรองสำหรับขนส่งในทุกรูปแบบ (บริการโกดังและคลังสินค้า บริการบริหารจัดการขนส่งสินค้า)</p>	<p>รายการที่เสนอทางด้านข้างมือ จะมีระดับการเปิดตลาดโดยทั่วไปดังนี้</p> <p>1. การให้บริการแบบข้ามพรมแดน (Mode 1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่มีข้อจำกัด บริการคอมพิวเตอร์และที่เกี่ยวข้อง บริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ บริการปรึกษาด้านการจัดการ บริการที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายภาพ บริการล่ามและการแปล บริการให้คำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม • ไม่ผูกพัน บริการวิจัยการตลาด บริการจัดหาบุคลากร บริการด้านกีฬา • มีข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด สำหรับระบบการจองตั๋วเครื่องบินทางคอมพิวเตอร์ <p>2. การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ (Mode 2)</p> <p>ไม่มีข้อจำกัด ยกเว้น ไม่ผูกพันในการวิจัยการตลาด บริการจัดหาบุคลากร การรับจ้างพิมพ์บรรจุภัณฑ์ บริการขนส่งทางบก (ผู้โดยสาร)</p> <p>3. การเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจ (Mode 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> • บริษัทที่มีสัดส่วนหุ้นต่างชาติ 100% บริการคอมพิวเตอร์ บริการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ บริการทำความสะอาดอาคาร การรับจ้างพิมพ์บรรจุภัณฑ์ บริการล่ามและการแปล บริการก่อสร้าง (เฉพาะโครงการก่อสร้าง 4 ประเภท) บริการสิ่งแวดล้อม บริการด้านกีฬา • บริษัทในเครือ (Subsidiaries) มีสัดส่วนหุ้นต่างชาติได้ 100% บริการปรึกษาด้านการจัดการ บริการขนส่งทางบก (สินค้า) และ ช่อมบำรุง บริการโกดังและคลังสินค้า บริการบริหารจัดการขนส่งสินค้า • กิจการร่วมทุน (สัดส่วนหุ้นต่างชาติไม่น้อยกว่า 25%) บริการ

รายการบริการที่นำเสนอ (GATS+)	เงื่อนไขการเปิดตลาด
	<p>วิจัยการตลาด บริการปรึกษาด้านการจัดการ (เฉพาะโครงการที่ไม่ใช่การก่อสร้าง) บริการจัดหาบุคลากร บริการที่เกี่ยวกับการถ่ายภาพ บริการก่อสร้าง บริการสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนหุ้นต่างชาติมากกว่าได้ บริการซ่อมบำรุงเครื่องบินและระบบการจองตัวเครื่องบินทางคอมพิวเตอร์ - ผู้ถือหุ้นจีนต้องมีอำนาจควบคุม บริการขนส่งทางบก (ผู้โดยสาร) • สัดส่วนหุ้นต่างชาติไม่เกิน 49% บริการบริหารจัดการขนส่งสินค้า ต้องมีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปีติดต่อกัน ทั้งนี้ไม่ผูกพันการจัดตั้งสาขาในจีน ยกเว้น บริการบริหารจัดการขนส่งสินค้าที่ดำเนินการแล้วอย่างน้อย 1 ปี • ต้องผ่านการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ บริการวิจัยการตลาด บริการปรึกษาด้านการจัดการ บริการจัดหาบุคลากร การรับจ้างพิมพ์บรรจุภัณฑ์ บริการด้านกีฬา ระบบจองตัวเครื่องบินทางคอมพิวเตอร์ บริการขนส่งทางบก (ผู้โดยสาร) <p>4. ให้บุคลากรต่างชาติ (Mode 4) เข้ามาทำงานได้สำหรับประเภท</p> <ul style="list-style-type: none"> • ผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้รับการโอนย้ายเข้ามาทำงานในสำนักงานตัวแทนหรือสาขาของบริษัท ไม่เกิน 3 ปี • ผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นลูกจ้างระดับสูง ระยะเวลาตามสัญญาว่าจ้างแต่ไม่เกิน 3 ปี • พนักงานขาย ไม่เกิน 90 วัน

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

2.3 กรอบความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนด้านการลงทุน

ประเทศจีนและสมาชิกกลุ่มอาเซียนตกลงจะให้มีการส่งเสริมการลงทุน (Investment Regime) ที่แข่งขันเปิดกว้าง และมีความโปร่งใส โดยได้มีการเพิ่มเติมให้ครอบคลุมเรื่องการปกป้องการลงทุน (Protection of Investment) ด้วย

ทั้งนี้การเจรจาเปิดเสรีด้านการบริการและการลงทุนได้เริ่มต้นในปี 2003 และจะให้การเจรจาเสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด ซึ่งสถานการณ์ล่าสุดยังไม่มีความคืบหน้าในการเจรจามากนัก เนื่องจากประเทศจีนไม่ได้มีความกระตือรือร้นในการเปิดเสรีในด้านดังกล่าวมากนัก โดยประเทศจีนสนใจที่จะเปิดเสรีด้านการลงทุนกับประเทศสมาชิกอาเซียนใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอุตสาหกรรม, ด้านป่าไม้, ด้านประมง, ด้านเหมืองแร่ และด้านเกษตรกรรม

2.4 บทบัญญัติอื่นนอกจากมาตรการทางด้านภาษี¹

นอกจากรูปแบบการลด/เลิกภาษีแล้ว ความตกลงการค้าสินค้าระหว่างอาเซียน-จีนยังมีบทบัญญัติอื่นซึ่งเป็นข้อผูกพัน และพันธกรณีที่สมาชิกทุกประเทศต้องปฏิบัติตาม สาระสำคัญของความตกลงการค้าสินค้าภายใต้กรอบการเปิดเสรีอาเซียน-จีน มีดังนี้

2.4.1 การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติในการเก็บภาษีภายในและกฎระเบียบภายในประเทศ

ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะให้การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติในการเก็บภาษี และกฎระเบียบภายในต่อสินค้าที่นำเข้ามาจากประเทศสมาชิกอื่น คือ หลังจากการเก็บภาษีนำเข้าแล้ว การเก็บภาษีภายใน รวมทั้งกฎระเบียบภายในที่ใช้ต่อสินค้านั้นต้องไม่แตกต่างจากสินค้าชนิดเดียวกันที่ผลิตภายในประเทศ

2.4.2 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin, ROOs)

สินค้าที่จะได้รับสิทธิการลดภาษีภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน จะต้องได้แหล่งกำเนิดสินค้าตามคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) สินค้าซึ่งมีคุณสมบัติของ Wholly-obtained Goods ได้แก่
 - พืชและผลิตภัณฑ์จากพืชที่เก็บเกี่ยวหรือรวบรวมได้ในอาณาเขตดินแดนของประเทศนั้น
 - สัตว์มีชีวิตที่เกิดและเติบโตในอาณาเขตดินแดนของประเทศนั้น
 - ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสัตว์มีชีวิต
 - ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากล่า ดัก เพาะเลี้ยง ในอาณาเขตดินแดนของประเทศนั้น
 - สินค้าแร่ต่างๆ และสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งไม่รวมอยู่ในข้อ 1.1 ถึง 1.4 ที่สกัดหรือได้มาจากดิน น้ำ ปั่นทะเลหรือได้พื้นทะเลของประเทศนั้น
 - ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากน้ำ ปั่นทะเล หรือได้พื้นทะเลภายนอกอาณาเขตทางน้ำ (Territorial Water) ของประเทศนั้น โดยประเทศนั้นจะต้องมีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากน้ำ ปั่นทะเล และได้พื้นทะเลตามกฎหมายระหว่างประเทศ
 - ผลิตภัณฑ์จากการจับปลาทะเลและสินค้าทางทะเลอื่นๆที่ได้มาจาก High Sea (พื้นที่ทะเลที่อยู่นอกเหนือจากเขตน่านน้ำของแต่ละประเทศ) โดยเรือที่ขึ้นทะเบียนกับประเทศนั้น หรือติดธงของประเทศนั้นๆ

¹ หนังสือ "เปิดประตูมังกร เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน", กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ หน้า23-25

- สินค้าแปรรูปและ/หรือทำขึ้นบนเรือที่ขึ้นทะเบียนกับประเทศนั้นๆ หรือติดธงเรือของประเทศนั้น
- สิ่งของต่างๆ ที่เก็บรวบรวมได้ แต่ไม่อยู่ในสภาพที่จะใช้งานได้ตามเดิม หรือนำมาซ่อมแซมเพื่อใช้งานได้ หรือนำมาซ่อมแซมที่ชำรุดเสียหาย หรือให้นำเอาวัตถุดิบมาซ่อมให้อยู่ในสภาพเดิม หรือเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่
- ผลิตภัณฑ์ซึ่งได้มาหรือผลิตขึ้นในประเทศสมาชิกทั้งหมด

2) สินค้าซึ่งไม่มีคุณสมบัติของ Wholly-produced or Obtained ภายใต้ความตกลงนี้ อาเซียนและจีนได้ตกลงมูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ภายในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 โดยสามารถนำมูลค่าของวัตถุดิบจากทุกประเทศสมาชิกรวมกันได้ โดยสูตรสำหรับการคำนวณ คือ

$$\frac{\text{Value of Non - ACFTA Materials} + \text{Value of Materials of Undetermined Origin}}{\text{FOB Price}} \times 100\% \leq 60\%$$

Value of Non - ACFTA Materials = มูลค่าของวัตถุดิบที่ได้มาจากประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียนหรือจีน

Value of Materials of Undetermined Origin = มูลค่าของวัตถุดิบที่ไม่สามารถระบุแหล่งที่มาได้
โดยราคา CIF (ราคาต้นทุนสินค้า+ค่าประกัน+ค่าขนส่ง)

FOB Price = ราคาสินค้าตาม FOB (Free on board)

3) สินค้าที่มีกฎแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะของแต่ละสินค้า (Product Specific Rules : PSR)

เนื่องจากมีสินค้าบางรายการที่อาจมีเกณฑ์การใช้วัตถุดิบภายในประเทศไม่ถึงร้อยละ 40 ประเทศไทยจึงผลักดันให้มีการเจรจาเรื่องกฎแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะของแต่ละสินค้า (Product Specific Rules, PSR) ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการเจรจาว่าจะมีสินค้าใดบ้างที่สามารถใช้กฎดังกล่าว

โดยสถานการณ์ล่าสุดในการเจรจาเรื่อง กฎแหล่งกำเนิดของสินค้าเฉพาะ (Product Specific Rules: PSR) สำหรับบางสินค้าตกลงกันได้สินค้าน้ำกลุ่มแรก (First Package) 472 รายการ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งทอ และสินค้ากลุ่มที่สอง 90 รายการ เช่น ของปรุงแต่งจากไขมัน ปลาแปรรูป (ยกเว้นทูน่า พิกัด 160414) ไอศกรีม ไข่มุก รองเท้า และสแตนเลสสตีล เป็นต้น

2.4.3 การปรับเปลี่ยนแก้ไขสิทธิประโยชน์

ประเทศสมาชิกใดสามารถเจรจาทำความตกลงกับประเทศสมาชิกอื่นเพื่อแก้ไขหรือยกเลิกสิทธิประโยชน์ที่ตนได้ให้ไว้ได้ โดยอาจมีการเจรจาเรื่องการชดเชยการแก้ไขหรือยกเลิกสิทธิประโยชน์ดังกล่าว

2.4.4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ WTO

ประเทศสมาชิกกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน-จีน จะปฏิบัติตามกฎและหลักเกณฑ์ของ WTO รวมถึงเรื่องมาตรการที่มีใช้ภาษี การกีดกันทางการค้า มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช มาตรการอุดหนุนและตอบโต้การอุดหนุน มาตรการต่อต้านการทุ่มตลาด และสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญา

2.4.5 การจำกัดปริมาณการนำเข้า และการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษี

ประเทศสมาชิกจะดำเนินการไม่ให้มีการจำกัดปริมาณการนำเข้าที่ขัดกับกฎของ WTO และจะแจ้งข้อกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีอื่น เพื่อที่จะยกเลิกโดยประเทศสมาชิกทุกประเทศจะกำหนดกรอบเวลาเพื่อยกเลิกข้อกีดกันที่มีใช้ภาษีร่วมกัน

2.4.6 มาตรการปกป้อง (Safeguard Measures)

ในกรณีที่มีปริมาณสินค้าจากประเทศสมาชิกอื่นทะลักเข้ามาในประเทศสมาชิกหนึ่ง จากผลของการเปิดเสรีการค้าอาเซียน-จีน และก่อให้เกิดหรือคุกคามที่จะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง ประเทศสมาชิกสามารถใช้มาตรการปกป้องของกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน-จีนได้

ระยะเวลาที่จะใช้มาตรการปกป้องของกลุ่มการค้าเสรีอาเซียน-จีนได้ คือ วันที่ความตกลงการค้าสินค้ามีผลบังคับใช้ (1 มกราคม 2005) จนถึงระยะเวลา 5 ปี หลังจากวันสิ้นสุดของการยกเลิกหรือลดภาษีศุลกากรของสินค้านั้นๆ และหากมีการใช้มาตรการปกป้อง จะใช้วิธีขึ้นภาษีนำเข้าของสินค้าที่ได้รับผลกระทบให้เท่ากับภาษีทั่วไปที่เก็บจากประเทศสมาชิก WTO ในช่วงเวลาเดียวกับที่ใช้มาตรการปกป้อง

2.4.7 การเร่งพันธกรณี

ประเทศสมาชิกสามารถตกลงร่วมกันที่จะเร่งรัดการดำเนินการเปิดเสรีการค้าสินค้าให้เร็วขึ้นจากที่กำหนดไว้เดิม

2.4.8 ข้อยกเว้นทั่วไป และข้อยกเว้นทางความมั่นคง

ประเทศสมาชิกสามารถดำเนินมาตรการที่ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อปกป้องคุ้มครองชีวิต สุขภาพของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช สมบัติของชาติ ศิลธรรมอันดีของประชาชน ตลอดจนการดำเนินการปกป้องความมั่นคงของประเทศ

2.4.9 การยอมรับสถานการณ์เป็นระบบตลาดของจีน (Full Market-Economy Status ใน WTO)

ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ ยอมรับสถานะระบบตลาดของจีนใน WTO และสละสิทธิการใช้มาตรการเยียวยาทางการค้าพิเศษที่จีนผูกพันไว้กับ WTO เมื่อเข้าเป็นสมาชิก และเป็นมาตรการที่ประเทศสมาชิก WTO อื่น สามารถใช้กับจีนได้ฝ่ายเดียว คือ มาตรการต่อต้านการทุ่มตลาด ต่อต้านการอุดหนุน (Anti-dumping and Countervailing Measures) มาตรการปกป้อง (Safeguard Measures) และมาตรการปกป้องสิ่งทอ

2.4.10 การทบทวนความตกลงทางการค้า

รัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียนและจีน หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจะทบทวนความตกลงเป็นระยะ เพื่อพิจารณาให้มีการเปิดเสรีการค้าสินค้ามากขึ้น และในปี 2008 ประเทศสมาชิกจะทบทวนรายการสินค้าอ่อนไหว โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงให้เปิดเสรีมากขึ้น เช่น ลดจำนวนรายการสินค้า หรือเงื่อนไขการลดภาษีของรายการสินค้าอ่อนไหว

2.5 การวิเคราะห์ประเมินผลหลังจากบังคับใช้ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน

ในการวิเคราะห์ประเมินผลหลังจากบังคับใช้ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน ต่อการค้าระหว่างประเทศไทยกับจีน จะเริ่มการวิเคราะห์จากภาพรวมสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศจีนกับกลุ่มอาเซียน และการค้าระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทย ตามลำดับ

2.5.1 โครงสร้าง และรูปแบบการค้าระหว่างประเทศของจีน

1) การส่งออกสินค้าของประเทศจีน

จีนมีการส่งออกสินค้าไปยังโลกในปี 2006 มูลค่าประมาณ 969,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยสินค้าที่มีการส่งออกมากที่สุดคือ สินค้าในหมวดเครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปโภคไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (HS 85) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23 รองลงมา คือ สินค้าในหมวดเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักร เครื่องใช้กล และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (HS 84) ประมาณร้อยละ 19 ของมูลค่าการส่งออกของประเทศจีนไปยังโลก

ตารางที่ 2.5 สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของประเทศจีน ปี 2006

HS	รายการ	มูลค่า (พันล้านเหรียญ สรอ.)	อัตราการเจริญเติบโตจากปี 2005 (%)
85	เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ	227.4	32.0
84	เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักรและส่วนประกอบ	186.6	24.7
61,62	เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	88.6	34.5
72,73	เหล็กและเหล็กกล้า	51.9	52.2
90	ทัศนูปกรณ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์	32.6	28.0
94	เฟอร์นิเจอร์	28.0	25.0
28,29	เคมีอินทรีย์และอนินทรีย์	23.2	21.5
95	ของเล่นและเกมส์	22.6	18.4
87	ยานยนต์และชิ้นส่วนรถไฟ	22.4	34.8
39	พลาสติก	22.2	25.0

ที่มา : PRC General Administration of Customs, China's Customs Statistics

สำหรับประเทศที่จีนส่งออกมากที่สุดในปี 2006 ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.0 รองลงมา คือ สหภาพยุโรป ฮองกง และญี่ปุ่น ตามลำดับ โดยประเทศจีนมีการส่งออกไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียนประมาณร้อยละ 7

ตารางที่ 2.6 ประเทศที่จีนส่งออกสินค้า 10 อันดับแรก ปี 2006

อันดับที่	ประเทศ	มูลค่า (พันล้านเหรียญ สรอ.)	สัดส่วน (%)
1	สหรัฐอเมริกา	203	21.0
2	สหภาพยุโรป	182	18.8
3	ฮ่องกง	155	16.0
4	ญี่ปุ่น	92	9.5
5	อาเซียน	71	7.4
6	เกาหลีใต้	44	4.6
7	ไต้หวัน	21	2.1
8	รัสเซีย	16	1.6
9	แคนาดา	15	1.6
10	อินเดีย	14	1.5

ที่มา: PRC General Administration of Customs, China's Customs Statistics

2) การนำเข้าสินค้าของประเทศจีน

ขณะที่ประเทศจีนมีการนำเข้าสินค้าจากโลกในปี 2006 มูลค่า 791,600 ล้านดอลลาร์ โดยสินค้าที่ประเทศจีนนำเข้าสูงที่สุด คือ สินค้าในหมวดเครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องถอดเสียง เครื่องบันทึกและเครื่องถอดภาพและเสียงทางโทรทัศน์ รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องดังกล่าว (HS 85) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.3 รองลงมา คือ สินค้าในหมวดเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักร เครื่องใช้กล และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (HS 84) ประมาณร้อยละ 13.4 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากโลกของประเทศจีน

ตารางที่ 2.7 สินค้าเข้า 10 อันดับแรกของประเทศจีน ปี 2006

HS	รายการ	มูลค่า (พันล้านเหรียญ สรอ.)	อัตราการเจริญเติบโตจากปี 2005 (%)
85	เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ	219.0	25.3
84	เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักรและส่วนประกอบ	109.2	13.4
27	น้ำมัน และแร่ธาตุเชื้อเพลิง	89.1	39.0
90	ทัศนูปกรณ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์	58.8	17.8
39	พลาสติก	37.8	13.6
28,29	เคมีอินทรีย์และอนินทรีย์	36.1	10.1
26	สินแร่และเศษแร่	32.2	23.6
72,73	เหล็กและเหล็กกล้าและส่วนประกอบ	27.0	-15.4
74	ทองแดง	17.2	33.3
87	ยานยนต์และชิ้นส่วนรถไฟ	17.0	38.4

ที่มา : PRC General Administration of Customs, China's Customs Statistics

สำหรับประเทศที่จีนมีการนำเข้าสินค้ามากที่สุดในปี 2006 โดยเป็นนำเข้าสินค้าจากประเทศญี่ปุ่น
มากเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 14.6 รองลงมา คือ สหภาพยุโรป เกาหลีใต้ และกลุ่มอาเซียน ตาม
ลำดับ โดยมีการนำเข้าจากประเทศในกลุ่มอาเซียนประมาณร้อยละ 11

ตารางที่ 2.8 ประเทศที่จีนนำเข้าสินค้า 10 อันดับแรก ปี 2006

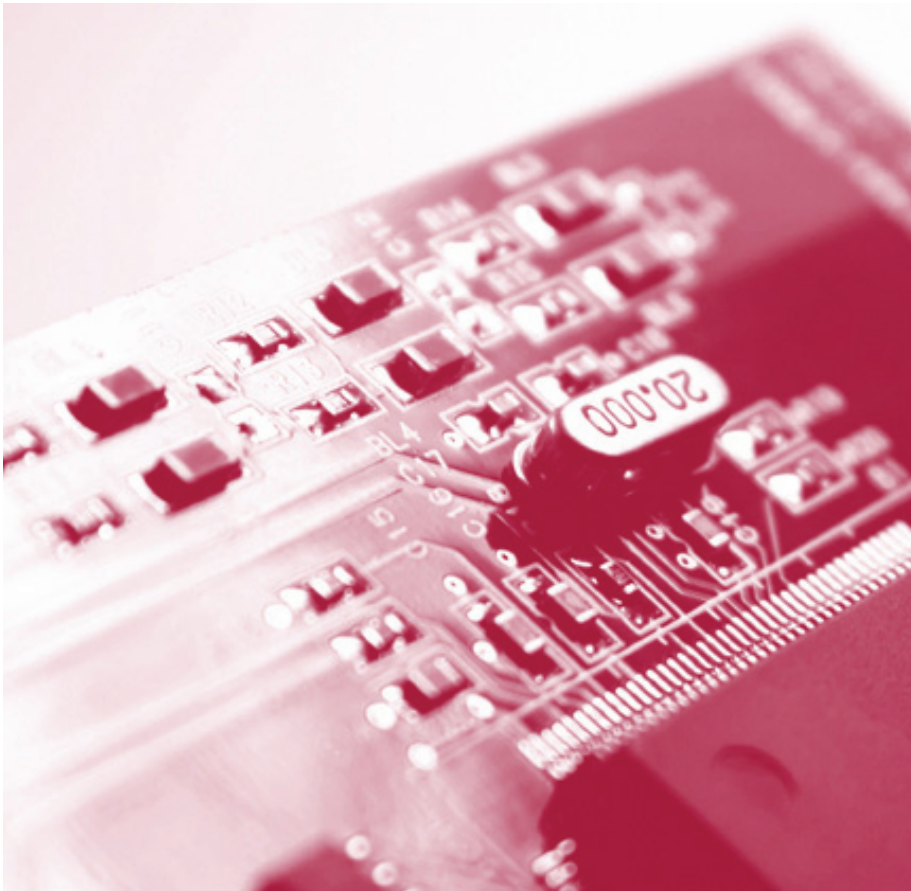
อันดับที่	ประเทศ	มูลค่า (พันล้านเหรียญ สรอ.)	สัดส่วน (%)
1	ญี่ปุ่น	115.7	14.6
2	สหภาพยุโรป	90.3	11.4
3	เกาหลีใต้	89.7	11.3
4	อาเซียน	89.5	11.3
5	ไต้หวัน	87.1	11.0
6	สหรัฐอเมริกา	59.2	7.5
7	ออสเตรเลีย	19.3	2.4
8	รัสเซีย	17.5	2.2
9	ซาอุดีอาระเบีย	15.1	1.9
10	บราซิล	12.9	1.6

ที่มา: PRC General Administration of Customs, China's Customs Statistics

2.5.2 ประเมินการค้าระหว่างประเทศจีนกับประเทศกลุ่มอาเซียน

จากรายงาน Chinese Statistical Yearbook 2006 ในปี 2005 สินค้าที่มีการส่งออกจากประเทศจีนไปยังกลุ่มอาเซียนมากที่สุด เป็นสินค้าในหมวดเครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปโภคไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องถอดเสียง เครื่องบันทึกและเครื่องถอดภาพและเสียงทางโทรทัศน์ รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องดังกล่าว (HS 85) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28 รองลงมา คือ สินค้าในหมวดเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักร เครื่องใช้กล และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (HS 84)

สำหรับการนำเข้าสินค้าจากประเทศในกลุ่มอาเซียนในปี 2005 โดยสินค้าที่ประเทศจีนนำเข้าจากประเทศกลุ่มอาเซียนมากที่สุด ได้แก่ สินค้าในหมวดเครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องถอดเสียง เครื่องบันทึกและเครื่องถอดภาพและเสียงทางโทรทัศน์ รวมทั้งส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องดังกล่าว (HS 85) มากที่สุดถึงร้อยละ 45 รองลงมา คือ สินค้าในหมวดเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักร เครื่องใช้กล และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (HS 84) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของเงินจากประเทศในกลุ่มอาเซียน

ตารางที่ 2.9 มูลค่าการส่งออกของประเทศจีนไปยังประเทศอาเซียน ปี 2005 ตามรายละเอียดของสินค้า

Commodity	Description	United States Dollars			% Share			% Change 2005/2004
		2003	2004	2005	2003	2004	2005	
Total	All Commodity Chapters	26,454,117.67	37,151,374,109	48,243,133,308	100	100	100	29.86
85	Electric Machinery Etc; Sound Equip; Tv Equip; Pts	6,887,599,011	11,150,327,827	13,622,436,528	26.04	30.01	28.24	22.17
84	Nuclear Reactors, Boilers, Machinery Etc.; Parts	5,759,053,501	7,337,302,618	9,460,418,497	21.77	19.75	19.61	28.94
27	Mineral Fuel, Oil Etc.; Bitumin Subst;	1,792,627,182	2,009,763,559	3,379,215,181	6.78	5.41	7	68.14
72	Iron And Steel	401,117,511	1,822,643,908	2,557,671,779	1.52	4.91	5.3	40.33
90	Optic, Photo Etc, Medic Or Surgical Instrments Etc	566,605,066	892,962,562	1,804,209,997	2.14	2.4	3.74	102.05
61	Apparel Articles And Accessories, Knit Or Crochet	717,608,661	894,427,873	1,115,995,464	2.71	2.41	2.31	24.77
73	Articles Of Iron Or Steel	443,041,714	693,760,174	1,091,562,461	1.67	1.87	2.26	57.34
87	Vehicles, Except Railway Or Tramway, And Parts Etc	559,878,484	799,239,984	935,709,994	2.12	2.15	1.94	17.07
29	Organic Chemicals	448,004,786	614,750,714	808,666,112	1.69	1.65	1.68	31.54
39	Plastics And Articles Thereof	390,089,892	591,879,664	769,700,407	1.47	1.59	1.6	30.04

ที่มา: Global Trade Atlas, 2006

ตารางที่ 2.10 มูลค่าการนำเข้าของประเทศไทยกับประเทศกลุ่มอาเซียนตามรายประเภทสินค้า

Commodity	Description	United States Dollars			% Share			% Change 2005/2004
		2003	2004	2005	2003	2004	2005	
Total	All Commodity Chapters	45,688,415,892	60,227,432,164	72,140,182,971	100	100	100	19.78
85	Electric Machinery Etc; Sound Equip; Tv Equip; Pts	17,204,154,295	24,808,175,621	32,554,943,444	37.66	41.19	45.13	31..23
84	Nuclear Reactors, Boilers, Machinery Etc.;Parts	8,172,418,290	9,970,413,443	12,502,830,376	17.89	16.55	17.33	25.4
27	Mineral Fuel, Oil Etc.; Bitumin Subst; Mineral Wax	4,751,181,755	5,857,047,315	5,836,093,462	10.4	9.72	8.09	-0.36
39	Plastics And Articles Thereof	2,900,620,539	3,579,632,205	4,189,042,521	6.35	5.94	5.81	17.02
29	Organic Chemicals	1,944,275,538	2,590,881,816	2,734,838,462	4.26	4.3	3.79	5.56
40	Rubber And Articles Thereo Articles Of Iron Or Steel	1,325,673,743	1,813,596,898	2,126,615,047	2.9	3.01	2.95	17.26
15	Animal Or Vegetable Fats, Oils Etc. & Waxesc	1,604,326,673	2,139,041,180	2,025,590,457	3.51	3.55	2.81	-5.3
90	Optic, Photo Etc, Medic Or Surgical Instrments Etc	738,668,679	1,161,718,316	1,322,809,987	1.62	1.93	1.83	13.87
44	Wood And Articles Of Wood; Wood Charcoa	1,393,715,463	1,463,468,015	1,237,036,531	3.05	2.43	1.71	-15.47
47	Wood Pulp Etc; Recovrd (Waste & Scrap) Ppr & Pprbnd	561,794,914	636,977,601	693,728,776	1.23	1.06	0.96	8.91

ที่มา: Global Trade Atlas, 2006

2.5.3 การประเมินรายสินค้าส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน หลังจากบังคับใช้ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน

สำหรับรายละเอียดของสถานการณ์การค้าไทย-จีน หลังทำข้อตกลง ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน โดยพิจารณาเป็นรายสินค้า เริ่มจากสินค้าที่ได้รับประโยชน์โดยตรงภายใต้ข้อตกลง ๘ มีดังนี้

กลุ่มสินค้าเกษตร :

1) ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็ง และแห้ง (HS 0810 Other Fresh Fruit) เป็นหนึ่งในรายการสินค้าที่เปิดเสรีให้แกกันภายใต้ข้อตกลงเร่งลดภาษีผัก-ผลไม้ระหว่างไทย-จีน (Early Harvest Programme, EHP) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “เอฟทีเอไทย-จีน” โดยจีนจะไม่เก็บภาษีศุลกากรขาเข้าจากไทย (แต่ยังคงเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 13 ในหมวดสินค้าเกษตรกรรม) จากสถิติในช่วงเดือน ม.ค - พ.ย. 2006 ไทยสามารถส่งออกสินค้าหมวดนี้ไปจีนได้มากเป็นอันดับ 4 มีมูลค่า 92.89 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.98 จากปี 2005

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาทางด้านอุปสงค์ต่อผลไม้นำเข้าในตลาดประเทศจีน จากข้อมูลสถิติการนำเข้าผลไม้สดในประเทศจีนจากฐานข้อมูล World Trade Atlas พบว่า ในช่วงเดือน ม.ค. - ต.ค. 2006 ประเทศจีนนำเข้าจากตลาดโลกมูลค่า 148.871 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.94 มีการนำเข้าจากประเทศไทยเป็นอันดับที่ 1 สัดส่วนร้อยละ 63.86 มูลค่า 95.074 ล้านดอลลาร์ ลดลงร้อยละ 12.06

ในขณะที่การนำเข้าจากประเทศเวียดนาม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.30 เพิ่มขึ้นจากสัดส่วนร้อยละ 13.73 ในช่วงระยะเวลาเดียวกันของปี 2005 ซึ่งมีมูลค่า 42.131 ล้านดอลลาร์ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 130.75) แสดงให้เห็นว่า ประเทศเวียดนามกำลังขยายส่วนแบ่งตลาดนำเข้าในประเทศจีนได้เพิ่มขึ้น ส่วนไทยกำลังเสียส่วนแบ่งไปเป็นบางส่วน ให้แก่เวียดนามและประเทศอื่น

ทั้งนี้ สำหรับรายการผลไม้กระป๋องและแปรรูป (HS 2008 Other Fruit, Nut : Preserved Food) ซึ่งไม่จัดอยู่ในกลุ่มสินค้าภายใต้ ข้อตกลง “เอฟทีเอไทย-จีน” จากตัวเลขทางสถิติพบว่า ในช่วงเดือน ม.ค. - ต.ค. 2006 ไทยมีการส่งออกสินค้าในหมวดดังกล่าวไปยังประเทศจีนคิดเป็นมูลค่า 5.91 ล้านดอลลาร์ ลดลงร้อยละ 17.19 หากพิจารณาจากการนำเข้าของประเทศจีนจากตลาดโลกในช่วงดังกล่าว ซึ่งมีมูลค่า 36.007 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 39.05 โดยแบ่งเป็นการนำเข้าจากแหล่งสำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ตุรกี และไทย ในสัดส่วนร้อยละ 57.80 9.99 และ 4.79 ตามลำดับ โดยการนำเข้าจากไทยอยู่อันดับที่ 3 คิดเป็นมูลค่า 1.723 ล้านดอลลาร์ ลดลงจากช่วงระยะเวลาเดียวกันในปี 2005 ร้อยละ 20.58

2) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง (HS 0714 Cassava Arrowroot.etc) เป็นสินค้าเกษตรสำคัญอีกรายการที่ไทยส่งออกไปยังประเทศจีนได้จำนวนมาก และเป็นหนึ่งในรายการสินค้าที่เปิดเสรีภายใต้กรอบ Early Harvest จากตัวเลขทางสถิติ พบว่า ในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 ประเทศไทยมีการส่งออกมันสำปะหลังไปยังประเทศจีนมูลค่าประมาณ 469.51 ล้านดอลลาร์ เป็นสินค้าเกษตรอันดับที่ 2 ที่ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีน เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.25 จากช่วงระยะเวลาเดียวกันในปี 2005

ด้านการนำเข้ามันสำปะหลังของประเทศจีนจากตลาดโลก ในช่วงเดือน ม.ค. - ต.ค. มีมูลค่า 513.383 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 46.32 โดยเป็นการนำเข้าจากไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง สัดส่วนร้อยละ 76.00 มูลค่า 390.143 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.20 รองลงไปเป็นการนำเข้าจากเวียดนามและอินโดนีเซีย ในสัดส่วนร้อยละ 21.58 และ 2.41 ตามลำดับ

3) สินค้าประมง (HS 03 Fish and Seafood) จัดอยู่ในหมวดสินค้าแปรรายการที่มีการเปิดเสรีระหว่างอาเซียน-จีนภายใต้กรอบ Early Harvest ของข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน และเป็นสินค้าเกษตรสำคัญอันดับที่ 4 ที่ไทยส่งออกไปจีน โดยในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 มีมูลค่า 54.41 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.85 ซึ่งรายการสินค้าประมงที่ไทยส่งออกไปจีน ได้แก่ ปลา กุ้ง และปลาหมึกเป็นส่วนใหญ่

เมื่อพิจารณาด้านอุปสงค์การนำเข้าสินค้าประมงของประเทศจีนในช่วงเดือน ม.ค. - ต.ค. 2006 พบว่า ประเทศจีนมีการนำเข้าสินค้าประมงจากตลาดโลก มูลค่ารวม 2,595.66 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.76 โดยนำเข้าจากประเทศรัสเซีย สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เป็นหลัก ส่วนการนำเข้าจากไทยอยู่อันดับที่ 8 สัดส่วนร้อยละ 2.22 คิดเป็นมูลค่า 57.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.55 จากช่วงระยะเวลาเดียวกันในปี 2005

ในส่วนของอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีนเป็นมูลค่า 3.27 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.49 และในด้านการนำเข้าของจีนจากตลาดโลกทั้งหมด มีมูลค่า 36.53 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 51.42 โดยนำเข้าจากประเทศเปรู สหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ เป็นหลัก ในสัดส่วนร้อยละ 15.42 11.20 และ 7.97 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าจากไทยอยู่ในอันดับ 5 สัดส่วนร้อยละ 6.73 คิดเป็นมูลค่า 2.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 100.36 จากช่วงระยะเวลาเดียวกันในปี 2005

4) ยางพารา (HS 4001 Rubber Natural) เป็นสินค้าเกษตรสำคัญที่ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีนมากเป็นอันดับที่ 1 จากสถิติในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 มีมูลค่าการส่งออก 1,200.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 64.42 สาเหตุสำคัญเกิดจากอุปสงค์จำนวนมากของอุตสาหกรรมของจีนที่มีต่อยางพารา ในขณะที่อุปทานยางพาราในประเทศจีน มีไม่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาข้อมูลการนำเข้ายางพาราของจีนจากตลาดโลก พบว่า ช่วงเดือน ม.ค. - ต.ค. 2006 จีนมีการนำเข้ายางพาราจากไทยเป็นอันดับหนึ่ง สัดส่วนร้อยละ 37.34 คิดเป็นมูลค่า 942.171 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 58.67 รองลงไปเป็นการนำเข้าจาก มาเลเซีย อินโดนีเซียและเวียดนาม สัดส่วนร้อยละ 28.07 24.33 และ 5.68 ตามลำดับ

ทั้งนี้ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน มิได้มีผลเอื้ออำนวยต่อการนำเข้ายางพาราของจีนโดยตรง เนื่องจากรัฐบาลจีนได้จัดให้ยางพาราอยู่ในบัญชีหมวดสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List) และจะไม่ลดภาษีลงเช่นสินค้าในรายการปกติ (Normal List)

ในส่วนของผลิตภัณฑ์จากยาง (HS 4002-4017) ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีนในช่วงเดือนม.ค. - พ.ย. 2006 คิดเป็นมูลค่า 256.78 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เทียบกับมูลค่าการส่งออกในปีช่วงระยะเวลาเดียวกันของปี 2005 คิดเป็นมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 119.43

โดยการนำเข้าสินค้ายางพาราของจีน (HS 40 RUBBER) จากตลาดโลกในช่วงเดือนม.ค. - พ.ย. 2006 มีมูลค่า 7,017.34 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 58.13 เป็นการนำเข้าจากประเทศไทย มาเลเซีย และญี่ปุ่น เป็นหลัก โดยเป็นการนำเข้าจากประเทศไทยมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.76 มีมูลค่า 1,316.37 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 78.91 จากช่วงระยะเวลาเดียวกันในปี 2005

สำหรับสินค้าเกษตรอื่นๆ ที่ไทยส่งออกไปจีนติดอันดับต้นๆ ได้แก่ ข้าว (Hs.1006 Rice) ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีนมากเป็นอันดับ 3 ของหมวดสินค้าเกษตร ในช่วงเดือนม.ค. - พ.ย. 2006 มีมูลค่าการส่งออก 230.20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.01 เมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งออก 144.78 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงระยะเวลาเดียวกันของปี 2005

ในด้านสถิติการนำเข้าข้าวของประเทศจีน พบว่าในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 มีการนำเข้าจากตลาดโลกมูลค่า 223.162 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.94 โดยไทยเป็นแหล่งที่ประเทศจีนมีการนำเข้าข้าวมากเป็นอันดับ 1 สัดส่วนร้อยละ 96.08 คิดเป็นมูลค่า 214.423 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาเป็นการนำเข้าจากประเทศเวียดนาม ในสัดส่วนร้อยละ 3.77 ทั้งนี้ จีนได้นำระบบโควต้าภาษีมาใช้กับการนำเข้าข้าว จึงนับว่าเป็นมาตรการทางการค้าที่เป็นอุปสรรคสำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง

ในส่วนของผลิตภัณฑ์จากข้าว (HS 1102 CEREAL FLOURS,NT 1101) ในช่วงเดือนม.ค. - พ.ย. 2006 ประเทศไทยส่งออกสินค้าดังกล่าวไปจีน คิดเป็นมูลค่า 3.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.75 สำหรับการนำเข้าของประเทศจีนจากตลาดโลกในช่วงเวลาเดียวกัน มีมูลค่า 9.349 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.73 โดยเป็นการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และออสเตรเลีย เป็นหลัก ในสัดส่วนร้อยละ 40.33 18.48 และ 11.17 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าจากไทยเป็นอันดับที่ 8 สัดส่วนร้อยละ 2.07 คิดเป็นมูลค่า 0.193 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.59

สินค้าเกษตรอุตสาหกรรมที่สำคัญรองลงไปประเทศไทยส่งไปยังประเทศจีน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี และอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ ชุป และอาหารปรุงแต่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการส่งออกน้ำตาลทราย และกากน้ำตาล (HS 17 SUGAR) ไปยังประเทศจีน ในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 คิดเป็นมูลค่า 74.37 ล้านเหรียญ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 105.82 คิดเป็นแหล่งนำเข้าน้ำตาลอันดับ 3 ของจีน สัดส่วนร้อยละ 11.27 ของการนำเข้าน้ำตาลทั้งหมดของประเทศจีน

กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม : สินค้าอุตสาหกรรมส่งออกไปจีน 5 อันดับ ได้แก่

- เครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ
- เคมีภัณฑ์
- เม็ดพลาสติก
- เครื่องไฟฟ้า
- ผลิตภัณฑ์ยาง

1) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (HS.8471 COMPUTER & COMPONENT) ประเทศไทยส่งออกสินค้านี้ไปยังประเทศจีนในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 คิดเป็นมูลค่า 2,258.34 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.51 แต่เมื่อนำไปเทียบกับสถิติการนำเข้าของประเทศจีนในช่วง ม.ค. - ต.ค. 2006 พบว่า มีการนำเข้าจากตลาดโลกรวม 16,059.20 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.85เป็นการนำเข้าจากประเทศไทยเป็นอันดับสอง สัดส่วนร้อยละ 17.97 มูลค่า 2,886.14 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.09 รองลงไป ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ สหรัฐฯ และสิงคโปร์

2) เคมีภัณฑ์ (HS29 ORGANIC CHEMICALS) ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีนในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 คิดเป็นมูลค่า 1,031.89 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.96 เคมีภัณฑ์ที่ไทยส่งออกไปจีนประกอบด้วย เคมีภัณฑ์อินทรีย์ เคมีภัณฑ์อินทรีย์ ปุ๋ย สีทาและวานิช และสีอื่นๆ สารสกัดใช้ในการฟอกหนังและย้อมสี เป็นต้น ในด้านการนำเข้า เคมีภัณฑ์ของจีน (ม.ค. - ต.ค. 2006) มีการนำเข้าจากตลาดโลกมูลค่า 24,266.616 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.11 โดยเป็นการนำเข้าจากประเทศเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และไต้หวัน เป็นหลัก ส่วนการนำเข้าจากไทยอยู่ที่อันดับ 6 สัดส่วนร้อยละ 3.65 คิดเป็นมูลค่า 886.134 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 144.49

3) เม็ดพลาสติก (HS 3901 ETHYLENE, PRIMARY FORM) ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีน ในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 คิดเป็นมูลค่า 829.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.07 ส่วนในด้านการนำเข้าเม็ดพลาสติกของจีน (ม.ค. - ต.ค. 2006) มีมูลค่า 5,150.907 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 2.05 โดยเป็นการนำเข้าจากประเทศเกาหลีใต้ ซาอุดีอาระเบีย และสิงคโปร์เป็นหลัก สำหรับการนำเข้าจากประเทศไทยเป็นอันดับที่ 9 สัดส่วนร้อยละ 4.69 มูลค่า 241.625 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.42

4) เครื่องใช้ไฟฟ้า (HS.85 ELECTRICAL MACHINE) ประเทศไทยส่งออกสินค้าดังกล่าวไปยังประเทศจีน ในช่วงเดือน ม.ค. - พ.ย. 2006 คิดเป็นมูลค่า 521.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.97 ส่วนในด้านการนำเข้าสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าของจีนจากตลาดโลก (ม.ค. - ต.ค. 2006) มีมูลค่า 176,699.93 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.62 โดยเป็นการนำเข้าจากไต้หวัน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้เป็นหลัก ส่วนการนำเข้าจากไทยอยู่ในอันดับที่ 10 สัดส่วนร้อยละ 2.01 คิดเป็นมูลค่า 3,550.72 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.09

สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งออกไปจีน ในลำดับความสำคัญรองลงไป ได้แก่ สิ่งทอ ไม้ และผลิตภัณฑ์ไม้ หม้อแปลงไฟฟ้าและส่วนประกอบ เลนส์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

2.6 อุปสรรคจากการดำเนินการตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน

เมื่อพิจารณาโครงสร้างการค้าระหว่างไทย-จีน พบว่า สินค้าที่จีนมีการนำเข้าจากไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นต้นและชั้นกลาง และสัดส่วนการค้าระหว่างไทย-จีนที่ยังคงอยู่ต่ำกว่าศักยภาพทางเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย จึงสะท้อนให้เห็นว่าข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน ยังไม่ได้มีผลเอื้อต่อการขยายตัวทางการค้าระหว่างกันได้มาก อย่างที่ควรจะเป็น

นอกจากนี้ แม้ว่าประเทศจีนจะลดภาษีศุลกากรในการนำเข้าสินค้าจากไทยหลายรายการตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน หากแต่ยังประสบกับอุปสรรคการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) ในหลากหลายรูปแบบ เช่น เงื่อนไขทางศุลกากร ความล่าช้าในการออก/ปล่อยสินค้า ความเข้มงวดด้านมาตรฐานสินค้า และความล่าช้าในการปฏิบัติตามของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น โดยสามารถสรุปอุปสรรคการค้าที่ไม่ใช่ภาษีในเบื้องต้น ได้ดังนี้

2.6.1 กฎระเบียบการนำเข้าสินค้าของประเทศจีน

ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนนั้นมีผลผูกพันเฉพาะการลด/ยกเลิกภาษีการนำเข้าสินค้าตามที่ตกลงเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ซึ่งประเทศจีนมีการกำหนดภาษีมูลค่าเพิ่มไว้ 3 ระดับ คือ ร้อยละ 0 สำหรับสินค้าที่ได้รับการส่งเสริมการส่งออกร้อยละ 13 สำหรับสินค้าเกษตร และสินค้าที่ไม่ได้รับการแปรรูป และร้อยละ 17 สำหรับสินค้าที่ไม่ได้อยู่ในสองกลุ่มแรก

นอกจากภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว ประเทศจีนยังมีการเก็บภาษีท้องถิ่น และค่าธรรมเนียมต่างๆ ทำให้ต้องมีการจ่ายภาษีเพิ่มขึ้น และอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละมณฑล ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากและต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นแก่ผู้ประกอบการที่นำสินค้าเข้ามาจำหน่าย

อีกประเด็นหนึ่งที่ผู้ประกอบการต้องตระหนักให้มาก คือ กฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าที่จะนำเข้าประเทศจีน มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยโดยอาจจะไม่มีการแจ้งล่วงหน้า และในบางครั้งกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถที่จะอ้างอิงด้วยกันได้

2.6.2 ระบบขนส่งและระบบโลจิสติกส์ในประเทศจีน

แม้ว่าประเทศจีนจะมีพัฒนาการก้าวหน้าในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน เส้นทางรถไฟ และท่าเรือต่างๆ แต่ประเทศจีนยังคงล้าหลังในเรื่องการบริหารจัดการของระบบโลจิสติกส์ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี และการบริหารระบบเครือข่ายระบบขนส่งและโลจิสติกส์ นอกจากนี้ระบบขนส่งและกระจายสินค้าภายในประเทศจีนยังคงควบคุมโดยรัฐ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อม

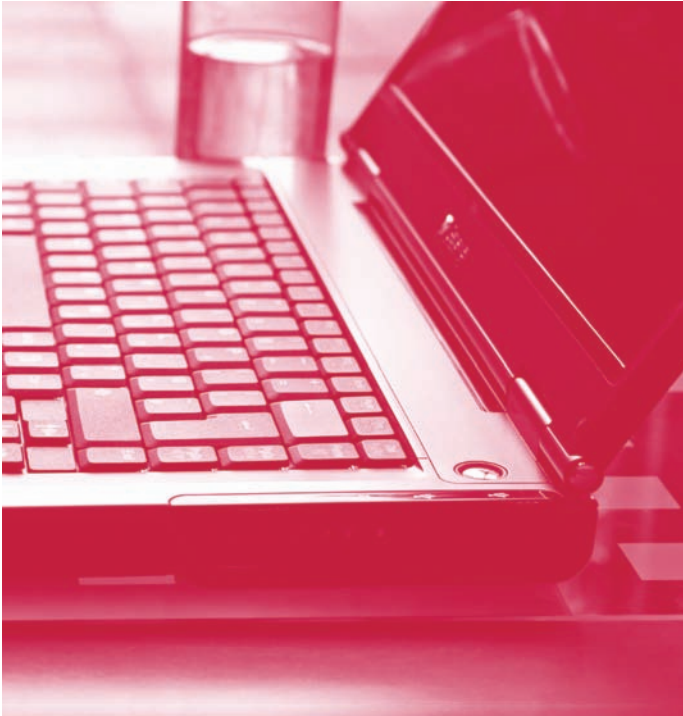
หน่วยงานด้านโลจิสติกส์ของจีน ในปัจจุบันหน่วยงานหลักของจีนที่ดูแลรับผิดชอบในการพัฒนาอุตสาหกรรมโลจิสติกส์และเป็นศูนย์ข้อมูลอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ในประเทศจีน คือ China Association of Logistics and Purchasing (CALP) ซึ่งได้รับความเห็นชอบร่วมกันของคณะกรรมการการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติ (National Development and Reform Committee) และสำนักงานสถิติของจีน (State Bureau of Statistics) เพื่อให้หน่วยงาน CALP เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการรวบรวมข้อมูล และจัดตั้งระบบวิเคราะห์ข้อมูลของจีนเอง

ผลการสำรวจเส้นทางขนส่งและลำเลียงสินค้าไทย-จีน

เส้นทางหลักในการขนส่งและลำเลียงสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศจีน ใช้การขนส่งทางเรือเดินทะเล โดยส่วนใหญ่จะขนถ่ายสินค้าที่ทำเรือของไทย ไปยังท่าเรือสำคัญของจีนที่อยู่ทางตอนใต้ โดยเฉพาะท่าเรือในมณฑลกว่างตง เพื่อผ่านพิธีการด่านศุลกากรก่อนที่จะมีการขนส่งลำเลียงต่อไปยังตลาดภายในของจีน ซึ่งมีทั้งการขนส่งทางรถไฟและทางถนน อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ เริ่มมีเส้นทางขนส่งและลำเลียงสินค้าจากไทยไปจีนที่หลากหลายรูปแบบมากขึ้น ทั้งทางบก (ผ่านพม่าและลาว) ทางน้ำ (แม่น้ำโขงและเส้นทางทะเล) และทางอากาศ ดังนั้น ในการเลือกเส้นทางขนส่งและลำเลียงสินค้าไทยเพื่อเข้าสู่ประเทศจีน ขึ้นอยู่กับลักษณะสินค้าและเป้าหมายในการกระจายสินค้าออกสู่ตลาด ทั้งนี้ แต่ละเส้นทางมีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกันไป ดังนี้

การขนส่งทางอากาศ: จะช่วยประหยัดเวลาในการขนส่งที่รวดเร็วที่สุด และสามารถเข้าถึงแหล่งตลาดค้าส่งและค้าปลีกได้รวดเร็ว สินค้ามีการขนถ่ายน้อย มีโอกาสเสียหายน้อย เหมาะสำหรับสินค้าที่มีอายุสั้นและต้องการความรวดเร็วในการวางจำหน่าย เช่น ผัก-ผลไม้สด หรือสินค้าที่มีมูลค่าสูง อย่างอัญมณี เป็นต้น แต่การขนส่งวิธีดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงกว่าเส้นทางอื่นๆ

การขนส่งผ่านแม่น้ำโขง: มีข้อดีในเรื่องระยะทางและระยะเวลาในการเดินทางที่ไม่ยาวนานัก (ในฤดูน้ำหลาก) และมีค่าขนส่งและต้นทุนดำเนินการต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบกับเส้นทางอื่นๆ ที่สำคัญ พิธีการและขั้นตอนในการผ่านด่านศุลกากรต่างๆ ที่อยู่ในมณฑลหยุนหนานค่อนข้างมีความยืดหยุ่นให้กับสินค้าที่มาจากประเทศไทยพอสมควร รวมทั้งในขณะนี้ มีท่าเรือพาณิชย์ตามแม่น้ำโขงเพิ่มขึ้นหลายแห่ง อย่างไรก็ตาม เส้นทางแม่น้ำโขงยังมีจุดอ่อนอีกหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาในเชิงภูมิศาสตร์ ระดับน้ำไม่แน่นอน ระบบการขนถ่ายไม่เป็นสากล ไม่มีระบบห้องเย็น หรือตู้คอนเทนเนอร์ และต้องมีการขนถ่ายสินค้าหลายครั้ง ซึ่งอาจสร้างความเสียหายต่อสินค้า

เส้นทางขนส่งทางทะเล: มีความแน่นอนและเป็นสากลกว่าเส้นทางแม่น้ำโขงและสามารถรองรับการขนส่งสินค้าที่มีปริมาณมากและต้องการความปลอดภัยในการจัดส่ง นอกจากนี้ประเทศจีนยังได้พัฒนาท่าเทียบเรือน้ำลึกที่ทันสมัยมากขึ้น ตลอดจนการพัฒนาท่าเทียบเรือใหม่ ๆ โดยเฉพาะท่าเทียบเรือน้ำลึกของพื้นที่ศึกษาในมณฑลกว่างซี เช่น ท่าเรือเป่ย์ไห่ และท่าเรือฝางเฉิง มีศักยภาพสูงในการเป็นจุดผ่านและขนถ่ายสินค้านี้ระหว่างประเทศไทยกับพื้นที่ศึกษาต่างๆ

เส้นทางบกในการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศจีน: แม้จะมีข้อได้เปรียบเรื่องระยะทางและระยะเวลาในการเดินทาง แต่ต้องพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศพม่าและลาว โดยเฉพาะการผ่านทางในประเทศพม่า ยังไม่มีความแน่นอนเรื่องความปลอดภัย ต้องผ่านด่านตรวจสินค้าหลายครั้ง มีการเรียกเก็บค่าผ่านทางราคาสูง และระบบเดินรถในประเทศจีน พม่าและลาว มีความแตกต่างจากไทย (เลนขวา)

ในอนาคต เมื่อโครงการก่อสร้างเส้นทางสาย R3 (ผ่านลาว) โดยการสนับสนุนของธนาคาร ADB แล้วเสร็จ จะเป็นการเพิ่มทางเลือกของเส้นทางขนส่งและลำเลียงสินค้าไทยไปจีน เส้นทางนี้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางหลวงคุนหมิง-กรุงเทพฯ ตามโครงการ North-South Corridor ของ ADB จึงมีศักยภาพในการขนส่งสินค้าจากไทยเพื่อเชื่อมโยงไปยังมณฑลหยุนหนานและกระจายต่อไปยังมณฑลตอนในอื่นๆ และในขณะนี้ ภายใต้นโยบายพัฒนาภาคตะวันตกของจีน (Xibu Da Kaifa) รัฐบาลกลางและรัฐบาลหยุนหนานได้เน้นพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งทางถนน และรถไฟ เชื่อมโยงกับมณฑลอื่นๆ มากขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาในแง่ของระบบขนส่งและกระจายสินค้าระหว่างไทย-จีน โดยเฉพาะวงจรการไหลของสินค้าแล้ว การที่ประเทศจีนยอมเปิดเสรีให้กับสินค้าของไทยโดยการลดภาษีนำเข้าภายใต้กรอบข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนนั้น เป็นเพียงการลดอุปสรรคในช่วงต้นของวงจรการไหลเวียนของสินค้า หากแต่ในการส่งสินค้าไทยเพื่อไปวางจำหน่ายในตลาดประเทศจีน ยังคงมีอุปสรรคและผูกขาดโดยวิสาหกิจของรัฐ เมื่อสินค้าของไทยผ่านด่านศุลกากรไปได้แล้ว จึงมีได้หมายความว่า การกระจายจะไหลลื่นต่อไปยังมือผู้บริโภคจีนได้โดยง่าย

2.7 มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของจีน (Non Tariff Barrier, NTB)

2.7.1 การกำหนดโควตาภาษี

สำหรับสินค้าเกษตรบางรายการ อาทิเช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด ข้าว ฝ้าย น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันปาล์ม น้ำตาล เป็นต้น มีการกำหนดโควตาภาษี (TRQ) โดยกำหนดให้ผู้นำเข้าขอใบอนุญาตและโควตาจากส่วนกลาง ยกตัวอย่างระบบโควตาภาษีของชาวนั้น อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 1 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 65

2.7.2 การกำหนดบริษัทตัวแทนนำเข้า

สินค้าเกษตรหลายชนิด อาทิเช่น ข้าวสาลี ข้าวโพด ข้าว ฝ้าย และยางพารา เป็นต้น ผู้นำเข้าจะต้องเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีโกดัง มีประวัติการนำเข้าในปีที่ผ่านมา หรือเป็นบริษัทที่รัฐบาลจีนกำหนด หรือเป็นบริษัทร่วมทุนต่างชาติที่นำเข้ามาเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตของบริษัทดังกล่าว ทำให้หน่วยงาน/บริษัทนำเข้าเหล่านี้มีอำนาจต่อรองในการเรียกค่าธรรมเนียมต่างๆ จากผู้ประกอบการ

2.7.3 มาตรการด้านสุขอนามัยของสินค้าเกษตร

การตรวจสอบสุขอนามัยของสินค้าเกษตร เช่น ผัก ผลไม้ และอาหาร เป็นต้น จำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบตามมาตรฐานสุขอนามัยของประเทศจีน เพื่อจดทะเบียนใบอนุญาตนำเข้า โดยหน่วยงานของจีนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงาน AQSIQ หน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ MOFCOM (Ministry of Commerce) และกระทรวงสาธารณสุข MOH (Ministry of Health) ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะเข้มงวดมากขึ้นหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2550 เนื่องจากมาตรการโต้ตอบนานาชาติต่อการต่อต้านสินค้าจากประเทศจีน

2.7.4 มาตรการด้านมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม

สินค้าอุตสาหกรรม อาทิเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า และเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน เป็นต้น จะต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐาน CCC Mark (China Compulsory Certification) จากหน่วยงาน CNCA (Certification and Accreditation Administration of PRC) เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการยื่นขอใบอนุญาตนำเข้าสินค้า

2.7.5 มาตรการด้านฉลากสินค้า

ดังที่ได้กล่าวในข้างต้น กฎหมายของประเทศจีนมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ข้อบังคับด้านฉลากสินค้าเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ในบางช่วงอนุญาตให้ใช้ฉลากสินค้าที่ระบุเป็นภาษาจีนติดบนตัวบรรจุภัณฑ์แทนได้ บางช่วงมีการเปลี่ยนแปลงให้ต้องทำการจัดพิมพ์สกรีนบนบรรจุภัณฑ์ ทำให้ผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะส่งสินค้าเข้าสู่ตลาดจีนเกิดความสับสน และผิดพลาดในการจัดทำฉลากสินค้าได้

นอกจากนี้กฎหมายของประเทศจีนกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องขออนุญาตในเรื่องฉลากสินค้าในทุกประเภทและขนาดของสินค้า และการเปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของขนาด รูปลักษณ์ หรือสีของสินค้าจะต้องยื่นขออนุญาตใหม่ทุกครั้ง ข้อบังคับดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อการทำตลาดของผู้ประกอบการ

2.8 ขั้นตอนการขอใช้สิทธิตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน

ผู้ประกอบการที่ต้องการใช้สิทธิตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน จำเป็นต้องมีเอกสารแบบฟอร์ม E แนบไปกับสินค้าที่จะส่งออกไปยังประเทศจีน โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.8.1 ตรวจสอบพิกัดศุลกากรของสินค้าที่จะขอรับสิทธิพิเศษ จากผู้นำเข้าปลายทางหรือจากเว็บไซต์ของกรมศุลกากร (<http://www.customs.go.th/Tariffindex.jsp>)

2.8.2 ตรวจสอบว่าสินค้าที่จะขอรับสิทธิพิเศษอยู่ในบัญชีรายการสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษหรือไม่ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ของกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

2.8.3 ทำบัตรประจำตัวผู้ส่งออก-นำเข้าสินค้า ผู้ประกอบการสามารถที่จะทำบัตรประจำตัวผู้ส่งออก-นำเข้าได้ที่สำนักบริการการค้าต่างประเทศ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

• สินค้าทั่วไปและสิ่งทอ

ผู้ประกอบการจะต้องยื่นหลักฐานประกอบการทำบัตรฯ ดังนี้

- 1) สำเนาใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.20 หรือ ภ.พ.01 หรือ ภ.พ.09)
- 2) สำเนาบัตรประชาชนหรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวหรือหนังสือเดินทาง หรือหนังสืออนุญาตให้ทำงานในประเทศไทยของกรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลตามที่ได้จดทะเบียนการเป็นนิติบุคคลไว้
- 3) หนังสือรับรองการจดทะเบียนหรือใบทะเบียนพาณิชย์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

• สินค้านำเข้ามาตรฐาน

ผู้ประกอบการที่ต้องการจะส่งออกสินค้ามาตรฐาน เช่น ข้าว มันสำปะหลังและแป้งมันสำปะหลังผู้ประกอบการสามารถทำใบมอบอำนาจและทำบัตรผู้รับมอบอำนาจทำการแทนตามแบบฟอร์มใบมอบอำนาจที่สำนักงานมาตรฐานสินค้ากำหนด ดังนี้

- 1) แบบฟอร์มใบมอบอำนาจ
- 2) ผู้รับมอบอำนาจจะต้องแนบรูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว ถ่ายไว้ไม่เกิน 3 เดือน จำนวน 2 รูป
- 3) สำเนาทะเบียนบ้าน
- 4) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ โดยผู้มอบอำนาจลงชื่อและประทับตราบริษัทรับรองสำเนาถูกต้อง

ทั้งนี้ผู้ประกอบการที่มีบัตรประจำตัวผู้ส่งออก-นำเข้าสินค้า และบัตรประจำตัวผู้รับมอบอำนาจสินค้าของกรมการค้าต่างประเทศอยู่แล้ว สามารถนำมาดำเนินการเกี่ยวกับสินค้ามาตรฐานแทนใบมอบอำนาจและบัตรผู้รับมอบอำนาจได้

ผู้ประกอบการสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นมากระทำการแทนได้ไม่จำกัดจำนวนคน โดยบัตรมีอายุ 2 ปี ค่าธรรมเนียมในการทำบัตรราคาใบละ 200 บาท

2.8.4 ยื่นแบบขอรับการตรวจคุณสมบัติของสินค้าทางด้านถิ่นกำเนิด เพื่อขอใช้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีศุลกากร

กรมการค้าต่างประเทศได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการตรวจ/รับรองคุณสมบัติทางด้านแหล่งกำเนิดสินค้า ก่อนขอหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าแบบอี (Form E) ซึ่งเป็นหนังสือรับรอง ที่ออกให้ผู้ส่งออกเพื่อใช้ในการขอรับสิทธิพิเศษภายใต้ความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ดังนี้

1) ผู้ประกอบการจัดทำคำขอให้ตรวจ/รับรองคุณสมบัติทางด้านแหล่งกำเนิดสินค้าพร้อมคำรับรองและรายละเอียดต้นทุนการผลิตสินค้าตามแบบที่กรมฯกำหนด พร้อมแนบเอกสารสำคัญบางรายการ โดยมีวิธีการยื่นคำขอฯ ได้ 2 วิธี ได้แก่

- สามารถยื่นโดยเข้าระบบ ROVER (Rules of Origin Verification Systems) หรือ E-Origin ได้ทางเว็บไซต์ www.dft.moc.go.th ที่แบนเนอร์ชื่อ “แหล่งกำเนิดสินค้า” โดยกรอกข้อมูลคำขอลงทะเบียนในเมนู “ลงทะเบียนใหม่” และนำเอกสารมายืนยันเพื่อขอรับ Username และ Password ได้ที่สำนักป้องกันการแอบอ้างสิทธิ ชั้น 14

- ผู้ส่งออกที่ยังไม่พร้อมงานระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ สามารถยื่นเอกสารเพื่อรับการตรวจได้ที่ Counter Service ชั้น 3 กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

2) เจ้าหน้าที่พิจารณาความถูกต้องของแหล่งกำเนิดสินค้าก่อนการขอหนังสือรับรองฯ ในการดำเนินงานตรวจสอบประมาณ 3 วันทำการ

3) เมื่อเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาข้อมูลตามคำขอฯ และคำรับรองฯ ของผู้ส่งออกแล้วว่า เป็นสินค้าที่มีการผลิตถูกต้องตามหลักเกณฑ์แหล่งกำเนิดสินค้าตามความตกลงฯ จะแจ้งผลการพิจารณาลงในคำขอฯ และจัดทำคู่มือฉบับให้ผู้ส่งออกใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

2.8.5 ยื่นแบบหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Form E) พร้อมเอกสาร ดังนี้

- 1) ใบกำกับสินค้า (Commercial Invoice)
- 2) ต้นฉบับหรือสำเนาใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading-B/L) หรือใบรับขนส่งสินค้าทางอากาศ (Air Waybill) หรือเอกสารแสดงการขนส่งสินค้าอื่นๆ ต้นฉบับหรือสำเนา
- 3) สำเนาแบบคำขอให้ตรวจรับรองคุณสมบัติทางด้านแหล่งกำเนิดสินค้า

การยื่นขอหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า สามารถยื่นได้ 2 วิธี คือ

• การยื่นเอกสารด้วยตัวเอง มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ทำบัตรประจำตัวผู้ส่งออก-นำเข้าสินค้าทั่วไปหรือสินค้ามาตรฐาน
- 2) ซึ่แบบพิมพ์หนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Form-E) ที่สำนักบริการการค้าต่างประเทศกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
- 3) ยื่นหนังสือรับรอง พร้อมเอกสารแนบและรับได้ที่สำนักบริการการค้าต่างประเทศ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

• Internet มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ทำบัตรประจำตัวผู้ส่งออก-นำเข้าสินค้าทั่วไปหรือสินค้ามาตรฐาน
- 2) ยื่นขอสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้ระบบ EDI ที่สำนักบริการการค้าต่างประเทศและส่งข้อมูลทาง Internet
- 3) ชำระเงินที่สำนักการค้าต่างประเทศและรับแบบคำร้องฯ
- 4) ยื่นเอกสารประกอบตามที่กรมฯ กำหนดภายใน 5 วัน